WASHINGTON D C

Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0807, 4-0237
УНС.: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 90. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 12-го ТРАВНЯ 1954. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, MAY 12, 1954. No. 90. VOL. LXI.

БРАВНЕЛЛ ВНОСИТЬ ДВА ПРОТИКОМУНІСТИЧНІ ЗАКОНОПРОЄКТИ

Вашингтон. — Генеральний прокуратор Герберт Бравнелл вносить два протикомуністичні законопроєкти до Конгресу і домагається негайного їхнього схвалення. Він заявив, що можливість підривної акції в ділянці оборони країни представляє велику небезпеку для оборони країни, і тому треба законом унеможливити діяльність підривних елементів. Ці законопроєкти, каже Бравнелл, схвалив Білий Дім та інші відповідні департаменти. Один із тих законопроєктів називається „Закон про комуністами опановані організації". Він відноситься до тих організацій, які опановані і керовані комуністами, і які можуть мати шкідливий вплив на народну оборону ЗДА. Згідно з цим законопроєктом генеральний прокуратор має ствердити разом з Контрольним Урядом для Підривних Дій такі справи: 1. Чи дана організація має в своїй управі, дирекції або контрольних органах такі особи, що були або є членами комуністичних організацій тут у цій країні або закордоном. 2. Чи, і скільки фондів даної організації вживається для підтримки комуністичної акції. 3. Чи діяльність даної організації йде по лінії комуністичної партії. 4. Чи, і оскільки ця організація має бути небезпечна для оборонної мобілізації країни. Якщо під час публічного переслухання ствердиться, що дана організація опанована комуністами (тут мається на думці головним чином робітничі спілки) — тоді жадний підприємець не сміє заключати з тою організацією договір про працю. Всі вже заключені договори будуть уневажнені. Ця організація не матиме вступу до Крайової Ради Робітничих Відносин. Законопроєкт не передбачає, щоб розв'язувати ці організації. Також дозволено членам цих робітничих організацій приступати до інших робітничих організацій, де вони зможуть користати з усіх добродійств, які їм прислуговують. Другий законопроєкт називається „Закон про опіку над оборонними можливостями", який має хоронити всі оборонні засоби перед комуністичною інфільтрацією.

Гомфрі певний, що Сенат обнижить виборчий вік до 18 року

Вашингтон. — Демократичний сенатор Гюберт Г. Гомфрі вважає, що Сенат схвалить законопроєкт про обниження виборчого віку з 21 до 18 років. Цей законопроєкт має обговорювати Сенат вже цього тижня. Це вперше переводитимуть голосування над цим законопроєктом, хоч подібні внески з'являлися майже на кожній сесії Конґресу. Сенатор Гомфрі свою віру в прийняття цього законопроєкту основує на тому, що його підтримує президент і багато сенаторів з обох партій. Але поки що поправку до Конституції можна буде подати стейтам на затвердження, її мусіли б прийняти обидві палати Конґресу більшістю двох третіх присутніх голосів. А пізніше її мусіли б ратифікувати три четвертини стейтів, це значить 36 стейтів, впродовж сімох років.

Найбільша знижка вуглевидобутку від часів депресії

Пітсбурґ, Па. — З центру вугільної промисловости повідомляють про найбільшу знижку виглевидобутку від часів великої депресії на початку 1930-х років. Десятки копалень позачинювано, і внаслідок цього звільнено тисячі вуглекопів. В цій справі скликають на 21 і 22 травня позачергову конференцію, на якій шукатимуть шляхів виходу з критичної ситуації. Власники копалень хочуть звернутися до уряду з просьбою стримати „інвазію" олив та природного газу на вугільний ринок. Деякі власники копалень вважають, що треба розірвати умови з головою спілки Об'єднані Вуглекопи Джаном А. Луїсом і затруднювати робітників на неспілковій базі. Але власники більших копалень противляться цій пропозиції, бо, на їхню думку, нічого не зискалося б, навіть тоді, якби вдалося виграти бій з організованим робітництвом.

ЗДА погоджуються на приїзд совєтських шахістів

Вашингтон. — Уряд ЗДА погоджується дати дозвіл совєтським шахістам приїхати на шахові змагання, що їх організує Шахова Федерація в Ню Йорку 16 червня цього року. Совєти заявили, що вони готові вислати шахістів. Але згідно з законом до ЗДА не мають права вступу комуністи навіть на тимчасовий побут, і тому генеральний прокуратор мусів би видати на це окремий дозвіл.

В АМЕРИЦІ

● **Президент Айзенгавер** прийняв як своїх гостей 29 учнів п'ятої кляси з Монтклеру в стейті Ню Джерзі, яких вчить бувший сержат „Джанні", що служив з президентом під час другої війни в Европі. „Джанні" писав до президента, що його учні хотіли б побувати в Вашинґтоні, але не мають грошей. Вони їздили до столиці на кошт військового помічника президента, лейтенанта полковника Роберта Шулца.

● **„Найгустіший"** щодо автового руху стейт Ню Джерзі. В цьому стейті є 1,800 миль шляхів, якими їздить 1,800,000 авт, отже на кожну милю припадає 1,000 авт. 14 мільйонів долярів з податку від ґазоліни і 21,000,000 долярів від федерального уряду замало для цього стейту, щоб втримувати в належному порядку таку велику сітку шляхів.

● **Пасажирський літак** з 88 пасажирами й 6 членами залоги мусів приземлитися на військовому летовищі в Ідентоні в Південній Кароляйні, де відбувалося прощання з полковником Д. Кеневеном. Він запросив їх усіх на гостину, поки не прибув новий літак.

● **Геологи ЗДА** стверджують, що брак води в цій країні спричинюють самі люди, а не природа. Вони дослідили 1,072 системи водопостачання і прийшли до висновків, що бракує води в 45 стейтах, і тільки три стейти Айдаго, Міссісіпі і Ровд Айленд не відчувають браку води.

● **На Конференції** Методистських Церков у Ню Йорку одноцушно прийнято резолюцію, яка звертається до федерального уряду з вимогою заборонити законом уживати атомову й водневу бомби для воєнних цілей. Інша резолюція звертається проти переслухань, які „вироджуються в інквізицію".

● **У Вашинґтоні** відбулася велика манiфестація учнів шкіл, які в числі 30,000 перемаршували по Евеню Конституції. Парада тривала більше як п'ять годин. В ній брали участь „шкільні патрулі безпеки", які репрезентували 550,000 членів в ЗДА і в Канаді. „Шкільні патрулі безпеки" охороняють дітей від небезпек вуличного руху.

● **Досі защеплено** 502,184 дітей новою сироваткою д-ра Солка проти дитячого паралічу. Сироватка д-ра Солка не лікує цієї недуги, а тільки запобігає захворуванню на неї.

ВАЖЛИВІ НАРАДИ ПРЕЗИДЕНТА З ВІЙСЬКОВИМИ ДОРАДНИКАМИ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер відбув вже дві, непередбачені наради з військовими дорадниками та представниками закордонної політики. В цих нарадах брали участь такі особи: державний секретар Джан Фостер Доллес, секретар оборони Чарлз Е. Вилсон і адмірал Артур В. Радфорд — шеф Об'єднаних Шефів Штабу. Одна нарада відбулася рано, а друга вполудне. Коли Доллес виходив з кімнати цих нарад, його запитали журналісти, чи справою нарад був Індо-Китай. „Ви, можливо, добре вгадуєте, відповів Доллес, але я не хочу вам більше нічого сказати". Крім цього Доллес конферував із представниками Австралії, Сіяму і Філіппін. (Англійський парлямент обговорював справу положення в Азії на своїх нарадах, і вирішив покищо не зобов'язуватися до приступлення до оборонного союзу на Далекому Сході). Секретар оборони Вилсон заявив, що підготовляється нова оборонна програма, ще „другий новий погляд" на оборону ЗДА в зв'язку із тими зобов'язаннями, які ЗДА матимуть у відношенні до країн Південно-Східньої Азії.

Не пляновано атентату на президента Айзенгавера

Вашингтон. — Шеф тасмної поліції Ю. Е. Бомен заявив, що він вкінці тижня мав багато клопоту з повідомленням про те, що на президента Айзенгавера під час його перебування в Фрідерiксбурґу в Вірджінії підготовляється атентат Уся ця справа виглядає так. До суперінтендента поліції А. Дж. Кенделла з'явилася людина, яка твердила, що до неї звернулися дві особи, обіцяючи дати 500 дол. за вбивство президента. Ця людина оповідала, що ті дві особи запровадили її до авта, до показували револьвер із прицільними приладами. Цим револьвером треба було з даху вбити президента, коли він промовлятиме над гробом матері Вашинґтона. Суперінтендент порадив цій людині ще раз зустрітися з цими особами, але до цього не дійшло, бо інформатор „втратив" нерви і відмовився йти на нову зустрічі зі змовниками Про цю подію президент не знав, а поліція подала її до відома аж після повороту його до Вашинґтону, як невідповідний жарт.

УКРАЇНЦІ З КОННЕКТИКАТУ В АКЦІЇ ЗУАДК

У неділю 9 травня в Ню Гейвені у стейті Конектикат відбулися великі збори представників усіх місцевих українських громадських організацій та організацій із Гартфорду, Бриджпорту, Навтікоту й інших місцевостей цього стейту. Приїжджий з Филаделфії екзекутивний директор ЗУАДК д-р Володимир Ґалан виясннв присутнім справу нового іміґраційного закону, за яким можна спровадити ще яких 5,000 українських скитальців, і познайомив присутніх з актуальними проблемами суспільної опіки, з якими у своїй діяльності зустрічається ЗУАДК. На зборах головував д-р Небелюк. Конґресмен Алберт Кретелла прислав листа, в якому заявляє про свою готовість допомогти ЗУАДКомітетові в його переселенчій акції.

29-го ТРАВНЯ ПОЧИНАЄТЬСЯ СЕЗОН НА „СОЮЗІВЦІ"

Цьогорічний сезон на „Союзівці", вакаційно-відпочинковій оселі Українського Народного Союзу біля Кергонксону, Н. Й., почнеться в суботу, 29-го травня, під час триденного кінця тижня, зв'язаного з „Поминковим Днем" 31-го травня. Очікуючи численніших відвідин, управління „Союзівки" подбало й про відповідну культурно-розвагову імпрезу, включно з виступами наших фейлетоністів І. Керницького та М. Понеділка. Заанґажовано теж оркестру пп. Б, Гірняка і Л. Гуменного. Ціни за побут впродовж трьох днів того кінця тижня відповідно знижені.

ШАПКА БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Як повідомляє совєтська преса, кілька років тому повернено з Німеччини до Менську (Білорусь) майно історичного музею, вивезене гітлерівськими окупантами. Серед повернених речей працівники музею знайшли недавно коштовну шапку з причепленою до неї старою запискою такого змісту: „Шапка гетмана Богдана Хмельницкого, скончавшегося в 1657 году. Хранилась у его правнучатой племянницы Ольги Ал. Петровскою, жившей в Об..-.нь".

Гетьманську шапку вислано до Москви, де „старші брати"-науковці перевели наукову експертизу і встановили, що походить вона з середини 17 стол.. Тепер вона має жовтавий колір, але свого часу, ствердили експерти, була яснечервоною.

Невдача переговорів з Совєтами про атомову контролю

Женева. — Уряд Совєтського Союзу повідомив З'єдинені Держави, що він не візьме участи в будь-якій міжнародній організації, призначеній для ведення контролі атомової зброї і вживання атомової енергії для мирних цілей, поки ЗДА не погодяться на загальну заборону атомової зброї. Це становище ССCP заганяє переговори про атомову контролю, започатковані закликом президента Айзенгавера перед Об'єднаними Націями з 8 грудня минулого року, в сліпий кут, бо ЗДА вже раніше стояли на становищі, що ніяка заборона якоїсь зброї не має практичної вартости, коли водночас не встановлено доцільної й ефектовної контролі над продукцією цієї зброї та її складами. ЗДА увійшли в зв'язок з Англією і Канадою, як державами, що розпоряджають атомовою зброєю, щоб устійнити відповідь Совєтам, але ймовірно, з уваги на згадане принципове давніше становище ЗДА, ця відповідь буде неґативна. Отже, єдиним практичним вислідом з усього шуму, що зчинився впродовж останнього пів року довкола контролі атомової зброї, залишиться покликана в міжчасі окрема комісія ОН.

Історична розмова двох генералів

Париж. — Офіційно проголошено текст останньої радіорозмови між генералом Християном де Кастріс, командувачем Дієнбієнфу в Індо-Китаї і його безпосереднім зверхником, генералом Рене Коні, командувачем наземних військ у Північному В'єтнамі. Генерал де Кастріс подав у п'ятницю о год 5 пополудні таке повідомлення з фронту: „Ситуація надзвичайно грізна. Боротьба стала вже хаотична і шаліє на всіх місцях. Чую, що зближається кінець, але будемо боротися до кінця". Генерал Коні: „Розумію. Будете боротися до кінця. Не може бути мови про вивішування білого прапора після вашої геройської оборони". Генерал де Кастріс: „Розумію. Знищимо всі гармати і споруди радіовисильні. Радіоприймач буде знищений о год. 5,30. Будемо боротися до кінця. До побачення, мій генерале. Хай живе Франція!"

Армія домагається обов'язкової служби в резерві

Вашингтон. — Департамент оборони вирішив домагатися обов'язкової служби для осіб, що перебувають в резерві, щоб збільшити вишколені армійські резерви, які при теперішній системі не мають відповідного числа вояків. Асистент секретаря армії Даф М. Мілтон заявив, що в цій справі вноситься до Конґресу окремий законопроєкт, згідно з яким вояки, що відбули дворічну службу в війську, мусітимуть щороку відбувати службу впродовж двох тижнів в Національній Ґвардії або в Резерві Армії. Інші рекрути покликані будуть до військової служби тільки на чотири місяці, щоб відбути основний військовий вишкіл, а пізніше вони мусять відбувати вишкіл в окремих частинах резерви впродовж сімох років. Вояків, що не з'являться на ці вправи в запасних частинах, покличуть до відбуття повної дворічної служби. Секретар оборони Чарлз Е. Вилсон заявив, що він погодився на такий плян. Цей плян вивчають тепер ще Об'єднані Шефи Штабу.

МИР КОМУНІСТІВ — ЦЕ ЇХ ВЛАДА В ІНДО-КИТАЇ

КОМУНІСТИ ВІДКИНУЛИ У ЖЕНЕВІ ПРОПОЗИЦІЇ ФРАНЦІЇ І ПРЕДЛОЖИЛИ ВЛАСНИЙ ПРОЄКТ. — ГРУБА АТАКА НА ЗДА. — СМИТ І ІДЕН В ОБОРОНІ ФРАНЦІЇ

Женева. — На понеділковому засіданні Женевської конференції в'єтмінські комуністи відкинули внесок, що його попереднього дня предложив був французький міністер Бідо, і зголосили власну пропозицію замирення в Індо-Китаї. Засади того комуністичного внеску покриваються цілком із засадами комуністичних пропозицій предложених у Берліні щодо об'єднання Німеччини і в Женеві щодо миру в Кореї. В'єтмінські комуністи, в імені яких промовляв міністер закордонних справ комуністичного „уряду" „Демократичної Республіки В'єтнаму" Фан Ван-доґ, жадають припинення збройних дій без визначування зон для згуртування військ воюючих сторін, що дасть змогу комуністам насичувати „партизанами" весь терен Індо-Китаю; зате комуністи жадають, щоб ЗДА припинили доставу всякого воєнного матеріялу і забрали геть свою військову місію, — однак не говориться ані слова про припинення достав для комуністів із комуністичного Китаю і про китайських „технічних дорадників". Дальше, комуністи пропонують, щоб у цілому Індо-Китаї, отже не тільки у В'єтнамі, але й у Ляосі і Камбоджі відбулися нові парляментарні вибори, попереджені й контрольовані новими урядами, що склались би з комбінації теперішніх леґальних урядів названих трьох країн Індо-Китаю і комуністичних „урядів" (що їх, до речі, треба би щойно створити в Ляосі і Камбоджі) і з участю різних „громадських" організацій, під якими треба розуміти комуністичні організації. Фан Ван-донґ признає існування „господарських і культурних" інтересів Франції в Індо-Китаї і пропонує заключити з Францією відповідний договір. Французи відразу мусіли б заперестати вмішуватись в найменшій мірі в адміністраційні справи всіх трьох названих країн. До такого проєкту Фан Ван-донґ виголосив ще промову, в якій грубо накинувся на ЗДА, які, мовляв, штучно підтримують війну в Індо-Китаї і змагають до поширення її своїм проєктом об'єднаної акції і пактом безпеки в південно-східній Азії. Очевидно, промова того комуніста була насичена відомою комуністичною фразеологією про імперіялістів, колонізаторів і т. д. У відповідь йому короткі промови виголосили керівник американської делеґації Бедел Сміт і міністер закордонних справ Англії Іден. Смит ствердив, що комуністичний промовець опановує „техніку" комуністичної пропаґанди і сухо заявив, що ЗДА надалі буде підтримувати змагання до волі В'єтнаму, Ляосу і Камбоджі, що їх ЗДА давно визнали. ЗДА підтримають кожне порозуміння, — яке ґарантуватиме свободу і незалежність тих трьох індокитайських республік. Іден виступив із палкою обороною ЗДА, назвавши міркування комуністичного речника „грубим перевертанням історичної правди". — Коли у випадку Німеччини й Кореї весь Захід негайно відкинув був комуністичні пропозиції, бо проти них були рішуче Західня Німеччина і Південна Корея, то в випадку Індо-Китаю невідомо ще, яке становище займе Франція разом із трьома індо-китайськими республіками. Тим часом єдиною позитивною річчю, що її осягнула Женевська конференція, є згода комуністів на евакуацію всіх ранених французів і нефранцузів, що залишились в руїнах Дієнбієнфу.

Шантаж і шпигунство — засіб совєтської політики

Лондон. — В англійській палаті громад один із послів поставив запит міністрові зовнішніх справ про службовичку міністерства, звільнену з праці тому, що вона вийшла заміж за комуніста. Речник міністерства Антоні Наттінґ визнав цей факт і виправдував його тим, що дружини комуністів, державні службовички, звичайно бувають предметом шантажування їх комуністичною партією, яка намагається зробити з них шпигунок. При цій нагоді виявилось, що з тих самих причин міністерство закордонних справ відкликує до централі всіх урядовців своєї амбасади у Москві, які одружуються з росіянками. Большевики їх шантажують, спонукуючи давати бажані інформації, якими розпоряджає амбасада.

Зменшилась дезерція в совєтській армії

Бонн. — Незалежний німецький тижневик в Гамбургу „Ді Цайт", займаючись питанням дезерції з совєтської армії, звертає увагу, що в 1953 році втекло на Захід усього лише 6 осіб, тоді як в перших роках після другої світової війни втікало щороку 200-300. Німецький часопис, аналізуючи причини цього явища, єдину причину вбачає у поганому поводженні американців з совєтськими військовими дезертирами. Слідчі органи, мовляв, „витискають як цитрину" кожного такого втікача у своїх безконечних допитах, при чому тримають їх у препоганих житлових умовинах. Совєтські військові дезертири тратять всяку надію, що їх зреабілітують і дадуть можливість краще жити.

ТАНЦІ — ВЕЛИКА АТРАКЦІЯ НА ЮВІЛЕЙНІЙ ІМПРЕЗІ В КАРНЕҐІ ГОЛЛ

Іван О. Фліс

Роман Петріна

Володимир Бакад

Ню Йорк. — Танці належатимуть без сумніву до одної з найбільших атракцій на ювілейному фестивалі, що має відбутися вже в найближчу неділю, 16-го травня, о год. 2-гій пополудні в Карнеґі Голл в Ню Йорку. Правда, окремої точки танців немає у програмі, як і немає, наприклад, сольоспівів, дуетів тощо, але все це вплетене в 1-у дію опери М. Лисенка „Майська ніч", що буде виконана збільшеним Метрополітальним хором під дириґентурою Степана Марусевича, режисурою Йосипа Гірняка і загальним керівництвом Ольги Дмитрів. У цій частині програми, яка танцями починається, танцями кінчиться і танцями переплітана, є м. і. чотири оригінальні танки: „Косарі" укладу Івана Фліса, головного керівника танців, „Коло" укладу його заступника Романа Петріни, „Ножиці" укладу сестер Брудних і „Змагання" — укладу Володимира Роговського. Танці виконують понад пів сотні вибраних танцюристів з чотирьох танцювальних груп: Українських Танцюристів, Товариства Українських Танцюристів Ню Йорку, Хореографічного Гуртка „Джерело" молоді ОДВУ і Танцювального гуртка ОДУМ. Будуть виконані танці під музику окремої оркестри, скомпонованої спеціяльно для цієї цілі Василем Босим. Теж аранжування музики до танців спеціяльно приготовив Лев Гуменний. З уваги на те, що танці будуть виконані в опері, усім танцюристам приготовано спеціяльні й відповідні костюми. Загально вважається, що вже самі ці танці могли б заповнити вцілости програму атракційної імпрези, хоч у цьому випадку вони становитимуть тільки її частину.

Виконавці танців, як і цілої програми, становлять вірний образ складу нашої теперішньої молодої генерації: осіб тут народжених та новоприбулих з усіх територій України. В підготовку цих танців на ювілейний фестиваль вкладено теж чи не найбільше труду, бо проби відбувалися приблизно пів року та по кілька разів тижнево, за кожним разом по кілька годин. Іван Фліс, Володимир Бакад і Роман Петріна, під керівництвом яких відбувалась підготова, як і всі танцюристи не зважаючи на їх молодий вік, вклали в підготову танцювальної частини фестивалю максимальний труд. Нагородою за це буде для них виповнена по береги велика заля Карнеґі Голл. Український танець належить до тих культурних атракцій, що вдержують нашу молодь при українстві та кажуть їй пишатись своєю приналежністю до української спільноти, яка потрапила створити і виплекати таку чудову мистецьку вартість, яку без сумніву становить український народний танок. Тимчасом — підготова до імпрези вже завершується. Ще залишилась деяка кількість білетів вступу, які продаються по місцях, як це подано на іншому місці в оголошенні. Вони будуть теж продаватись при касі в Карнеґі Голл в день імпрези. Все ж — щоб оминути вичікування та натовпу при касі, було б добре, щоб ті, які ще білетів не мають а бажали б бути на цій єдиній в своєму роді імпрезі, подбали про ці білети завчасу.

В СВІТІ

● **Папа Пій XII** заповів свою безпосередню участь в урочистостях канонізації Пія X в дні 29 травня ц. р. Він буде присутній на двогодинній кардинальській Богослужбі, яка закінчиться Апостольським благословенством. На другий день Папа виголосить довгу промову до паломників. Тому, що Папа має вже 78 років і чудом видужав із важкої недуги, його оточення побоюється наслідків нового виснаження Папи.

● **Вночі проти 8 травня** скасовано в Англії карткову систему на масло, сир, марґарину і товщ до печива, що існувала 14 років. Єдиним харчовим продуктом в Англії, який ще буде обмежений для вільного продажу, залишається м'ясо: щойно в липні скасують м'ясні картки. Ціни на масло зростуть, але невідомо ще, на якій висоті вдержаться.

● **Японський** 22-літній робітник закрався до літнього помешкання прем'єра Йошіди. Там зловили його і знайшли при ньому довгий ніж. Він признався, що хотів убити японського прем'єра.

● **Західньо-німецькі** соціялісти проголосили декларацію у зв'язку з упадком французької фортеці Дієнбієнфу, в якій невідома доля зустріла батальйони Чужинецького Леґіону, зложені в більшості з німців, ветеранів другої світової війни. Французькі соціялісти обурені, що тисячі німців згинули в наслідок упертої і нездалої політики Франції в Індо-Китаї.

● **У Кольонії, в Німеччині,** трагічно закінчився весільний бенкет: через пошкодження газової печі стався вибух, внаслідок якого завалився двоповерховий будинок, поховавши під своїми руїнами 4-х весільних гостей.

● **Петро Юков** — так називався 53-літній член совєтської делеґації на Женевській конференції, який несподівано помер у готелі, в якому перебуває вся делеґація СССР. Офіційно подано, що він помер на удар серця. Його тіло відвезли літаком до Москви.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На три місяці	2.75	Three months	2.75

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

СПРАВА РЕВІЗІЇ ЗАКОНУ ТЕФТ-ГАРТЛІ

Республіканська адміністрація має ще один клопіт, уже домашній. Це — потреба нового робітничого законодавства, або ясніше — потреба переведення в Конґресі певних змін у робітничому законі, загально відомому як закон Тефт-Гартлі, що реґулює відносини між робітництвом і управлінням підприємств.

Цей закон провідники робітничих юній назвали „протиробітничим". Таким змальовано його в виборчих плятформах зорганізованого робітництва під час минулих президентських виборів, так дивилася на нього теж й Демократична партія, включно з б. президентом Труманом. Президент Айзенгавер, як кандидат на президента Республіканської партії, так і сама партія, мусіли, річ ясна, сказати теж і своє слово в цій справі, хоч би тому, щоб не тратити робітничих голосів. Вони обороняли закон Тефт-Гартлі й намагались доказувати, що він не є протиробітничим. Але й вони признали, що в законі є недомагання, які треба негайно усунути. Та минув рік республіканської адміністрації, а зміни немає. В тому не вина президента Айзенгавера, бо він запропонував Конґресові вже давно певні зміни, але виглядає на те, що як республіканцям, так і демократам, не дуже спішно з цією „делікатною" справою. Це ж наближаються осінні вибори і справа стане пекучою для тих сенаторів та конґресменів, які хотіли б бути перевибраними. В таких обставинах почалася у Сенаті дискусія в справі змін у робітничому законодавстві. Знавці конґресової практики відразу виявили сумнів щодо цього, щоб новий робітничий закон був схвалений ще цього року. Казали, що станеться це щойно по осінніх виборах, у новому Конґресі, коли вже буде можна сенаторам та конґресменам „відважніше" говорити й голосувати. Так і сталося. Це одначе готово пошкодити республіканцям при виборах. Демократи використають цю проволоку, звалюючи вину на республіканську більшість у Конґресі. А як є з робітництвом можна судити з гострої атаки на президента Айзенгавера під час конвенції Юнії текстильних робітників, яка відбулась минулого тижня в Атлентик Ситі, де говорено про „великий капітал" і „великих багатіїв", що „захопили" Білий Дім, та про президента, як другого „нещасливого Ґрента", себто відомого ґенерала-переможця у Громадянській Війні, а потім не дуже доброго президента, і то як адміністратора, і як політика.

З різних проєктів ще найліпше виглядає законопроєкт сенатора Г. А. Смита з Ню Джерзі, що займається такими важливими робітничими проблемами, як свобода слова, некомуністичні афідевіти, судові накази, бойкот із солідарности з страйкуючими, право стейтів на надзвичайні закони в крайній льокальній потребі й т. п. Знов пропозиції президента Айзенгавера відносяться до таких важливих проблем, як вимога переведення перед страйком голосування в юнії, і то під наглядом уряду, чи поширення контролі над господарством юнійних фондів. Але найбільше уваги прикував законопроєкт сенатора Ґолдвотера, бо в ньому порушено плутанину з компетенцією стейтів щодо їх законодавства в справі полагоди спорів між зорганізованим робітництвом і управлінням підприємств. Іде тут ще й про вияснення становища в справі того, чи теж і стейти мають право вимагати, щоб у випадках крайньої необхідности принцип колективних договорів був підпорядкований загальному інтересові. Таке право признає закон Тефт-Гартлі тільки федеральній владі.

З робітничого боку є домагання основної перевірки закону Тефт-Гартлі, бо він — як виявляє статистика — не зменшив страйків, як цього надіялися, а навпаки їх збільшив. В 1953 році було більше страйків, ніж в будь-якому іншому році, почавши від 1935-го. З цього самого боку закидають ще й те, що цей закон, назагал „зволікає з справедливістю", а „зволікана справедливість є ніякою справедливістю".

Найбільше рації має, на нашу думку, сенатор Смит, бо закликає робітництво та управління підприємств сісти до одного стола і самим вирішувати правила, які повинні реґулювати їхні відносини, як теж колективні умови, а не змушувати робити це владу,

У КОНҐРЕСІ ЗДА

У хвилині, коли весь світ дивиться на Вашинґтон, як на провідну столицю у незвичайній ґльобальній кризі, сама американська столиця, а з нею й ціла країна зосередили свою увагу на трагічній драмі, яка розіграється в Конґресі, чи радше в Сенаті. Мова про слідство над питанням, чи сен. МекКарті вживає правних способів при виконуванні своїх обов'язків, як голова слідчої сенатської комісії. Правда, це видовище засуджують не тільки щоденні газети і деякі партійні провідники, але й сам президент Айзенгавер. Одначе всі ті чинники не всилі спинити цього слідства, що стало терням у нозі цілого Конґресу в хвилині, коли він має перед собою велетенську програму, від сповнення якої може залежати, з одного боку, добробут країни, з другого — доля самої республіканської адміністрації під керівництвом ген. Айзенгавера.

Місяць травень — це ключевий місяць, коли звичайно приходять під голосування різні законопроєкти, над якими відбувалося переслухання свідків у комісіях. Цьогорічна програма нарад Конґресу важлива ще й тим, що Конґрес мав підготовити засадничі законопроєкти, намічені самим президентом Айзенгавером, згідно з його передвиборчими обіцянками. До таких проєктів належать між іншими: побудова, спільно з Канадою, водного каналу на ріці св. Лаврентія; відновлення міжнародної тарифи; розширення добродійств у законі про суспільне забезпечення; дальше втримання засади фармерських субсидій; поширення програми охорони публічного здоров'я; допомога для чужинних країн і т. п. Усі ці проєкти мусіли залишитися в тіні з уваги на незвичайно розреклямоване телевізією й радієвими авдиціями переслухання у сенатській підкомісії свідків у спорі між сен. МекКарті й армією ЗДА.

На нещастя, приходить ще тепер на вирішення Сенату найважливіша з усіх поточних справ, а саме справа закордонної американської політики, веденої секретарем Джаном Ф. Доллесом, який щойно повернувся з конференції в Женеві, щоб скласти перед сенатською комісією закордонних справ звіт з своїх успіхів, а може й неуспіхів під час наладнування справ Індо-Китаю й південно-східньої Азії. Звіт прийде на денний порядок у Сенаті цими днями, одначе він не зможе відсунути на дальший плян звичайної програми, тобто законопроєктів, які вже назріли для вирішення й голосування

Про суспільне забезпечення згадують доволі часто часописні звіти з нарад комісій, які підготовляють цю справу. Не зважаючи на те, що все робоче населення ЗДА вимагає підвищити добродійства, головно піднести висоту старечої пенсії, деякі впливові напівурядові й приватні чинники зорганізували сильну кулюарну аґітацію („лаббі"), щоб ударемнити пропозицію президента. Наприклад, Рада Стейтових Торговельних Палат, 2 травня на засіданні в Вашинґтоні, закликала Конґрес залишити плян Айзенгавера про поширення суспільного забезпечення на досі незабезпечених робітників. Крім того Рада вийшла з твердженням, що підвищена старечa пенсія зменшила б охоту робітників забезпечити собі життя на старі літа своїми власними ощадностями. Зате торговельні палати зголосили плян зосередити допоміжну програму в одній федеральній добродійній агенції, з якої виплачувалося б допомогу як для сиріт, так і для старців.

Зміна закону Тефта-Гартлі, пропонована Айзенгавером, опинилася на мертвій точці, коли демократичні члени комісії праці в Палаті Репрезентантів довели, що пропоновані пункти для зміни не тільки не усунуть дотеперішніх недомагань, але ще й погіршать цілий закон. З уваги на це, дехто передбачає, що законопроєкт про зміни в робітничому законі взагалі не буде допущений під голосування республіканською більшістю і мусить виждати зміни в складі Конґресу.

Проти змін теперішньої підтримки для фармерів зорганізувалася в Сенаті двопартійна група, яка погрожує револьтою в інших справах, якщо буде ухвалений новий плян субсидій, так званий „гнучкий плян", що допускає фармерські підмоги тільки на випадок неврожаю чи недостачі.

Схвалений законопроєкт про продовження на три роки колишнього Акту Взаємної Торговельної Угоди дає право президентові знизити мито для ввозу чужинних товарів відповідно до потреби. Одначе, коли приходить час на введення цієї можливости в життя, сильна група республіканців старої школи обстоює засаду охоронного мита й робить великі труднощі комісії, яка саме зайнята складанням тарифи, що її президент має проголосити. Закон вигасає вже з кінцем червня, і нема часу обміркувати інший законопроєкт.

Ухвалений ще за часів демократичної адміністрації закон про допомогу чужинним країнам для підтримки їхнього економічного стану став тепер предметом критики з уваги на замішання в закордонній політиці. Президент схиляється до думки продовжити силу цього закону, не зважаючи на неприхильне наставлення деяких країн до Америки.

Щоденна преса приносить доволі точні вістки про погіршення стосунків між Америкою й деякими чужинними країнами. Не раз здається, що Америка опиниться в цілковитій ізоляції. Тому незвичайно потішливим моментом у цій справі були відвідини канадійського ґенерал-ґубернатора Вінсента Мессі у Вашинґтоні 3 травня, як вияв тривалої дружби обидвох держав Північно-Американського континенту під час важкої міжнародної кризи.

Юрій Дивнич

МОСКОВСЬКЕ ТУМАНОПУСКАТЕЛЬСТВО

або Російська Імперія, „завойована світовим комунізмом" і Україна, як „Юг Росії"

З кінця 1951 до початку 1954 року у Мюнхені вийшло вісім товстих книжок „Вестника Института по изучению истории и культуры СССР", дві книжки „Бюллетеня" того ж Інституту та біля десятка інших публікацій. З початком 1954 р. „Вестник" виходить щодва місяці розміром біля 12 друкованих аркушів, а „Бюллетень" — щомісячно розміром біля 6 друкованих аркушів. Великі кошти, потрібні на таку роботу, дає Американський Комітет для визволення від большевизму. Констатуючи, що в журналі є чимало цінних матеріялів, ми за браком місця у нашому короткому огляді зупинимось лише на тих моментах, що відразу викликають сумнів. В передовій статті „Від Редакційної Колеґії" останнього 8-го числа „Вестника" зазначено, що журнал прагне до „безумовної істини", що співробітники його „повинні залишити на порозі Інституту свої партійно-політичні, фракційні, національні, релігійні та конфесійні пересуди й тенденції", „звільнити (свою) думку від гетерогенних впливів", повинні „служити виключно безсторонньому вивченню теорії і практики комуністичного панування в СССР і в залежних від нього країнах світу". (ст. 8).

Деклярація і її вимоги шляхетні. Їх схвалить кожний справжній науковець, що прагне істини. Як же виглядають праці Інституту, зокрема його „Вестника", у світлі цих вимог і деклярації? Треба констатувати факт, що трирічна праця Інституту майже полярно протилежна його деклярації. В програмово-методологічній статті проф. К. Лаґодіна „До завдань вивчення СССР" („Вестник", ч. 3, ст. 5-8) намічені, як „перші і найголовніші", такі об'єкти досліду: 1) соціяльна структура совєтського суспільства, 2) совєтська ідеологія і 3) зовнішня політика Совєтського Союзу. Вказані тут ділянки самі собою зрозумілі і, як такі, не викликають заперечення. Але з такого формування програми, у звужених межах якої більшменш і тримався „Вестник", фактично випала саме історія СССР та його монопольного організатора — комунізму. Це стає очевидним, коли згадати, що існують такі кардинальні ділянки досліджения: 1) Історія комунізму російського, українського білоруського, грузинського і т.д. у їхньому взаємозв'язку (ВКП) та у зв'язку із світовим комунізмом (Комінтерн, Комінформ і т. ін.). Це, так би мовити, партійно-політичний аспект предмету. 2) Історія Союзу ССР, як совєтської федерації національних республік, яка постала на руїнах російської імперії. Тут звичайно береться не тільки закордонна політика СССР, а й внутрішня з динамікою співвідношення сил в самій совєтській федерації. Це, так би мовити, державно-політичний аспект предмету. 3) Ґенеза і розвиток чи простіше — історія тоталітарної універсальної системи СССР та її внутрішнє і зовнішнє функціонування у всіх ділянках життя. Це, так би мовити, соціяльно-політичний і культурно-історичний аспект предмету.

Не порушуючи прямо цих справ, „Вестник" одначе відчуває їх першорядну важливість і посереднім шляхом дає на них свої відповіді, які нічого спільного не мають ні з наукою, ні з об'єктом досліду. Автори „Вестника" вживають терміни „світовий комунізм", „СССР", „Росія" залежно від політичних потреб: кожний раз в іншому сенсі. Коли це стаття про зовнішню політику й аґресію СССР, то на перше місце виходить термін „світовий комунізм"; коли ж мова про якусь союзну республіку, про національне питання — то вживається термін „Росія" навіть у відношенні до України; коли ж мова про ґеноцид та інші види тероризму, як системи Кремлю, то вживається термін „СССР", „совєтський" і т.п. Ось кілька прикладів:

В статті Анатолія Міхайловського „Стратеґія і тактика комуністичної експансії" („Вестник", ч. 2, ст. 5-22) пишеться: „Це насамперед і переважно проблема світового комунізму. Росія і її народи являють собою тільки ‚інструмент', ‚цитаделю', резервуар сировини і ‚людського матеріялу' для світової комуністичної революції... Без чіткого й різкого розмежування між Росією і „СССР" ...неможливо ні зрозуміти, ані правильно оцінити ні зовнішньої політики Совєтського Союзу, ні політику експансії міжнародного комунізму... Не підлягає також і найменшому сумніву, що напр., у В'єтнамі чи в Арґентині жадних ‚імперіялістичних інтересів' у Росії нема й бути не може, чого не можна сказати про світовий комунізм" (ст. 7, 8). „По старому Російська імперія, завойована і поневолена світовим комунізмом..." і т.д. (ст. 10). Виходить, Російська імперія ніколи не провадила імперіялістичних воєн ні в Китаї, ні в Пацифіку і ніколи не мала там імперіялістичних інтересів (Москва твердить, що то лише проклята Америка хоче захопити весь світ). Чи це мала б бути та „безумовна істина", що її проклямувала редакційна колеґія „Вестника"? Припустімо, що і Москва царська і Москва совєтська ніколи не мали ніде імперіялістичних інтересів, а мав їх лише „світовий комунізм", який і Москву зробив своєю колонією. Але де ж і що ж таке „світовий комунізм"? Може це Го-Чін-Мін завоював бідну хорошу Російську імперію? Доводиться так думати довірливому читачеві „безумовних істин" мюнхенського „Вестника", бо годі найти в них щось членоподільне про те, що ж таке окупант Російської імперії — той „світовий комунізм", яка його ґенеза, який він був на початку, який учора і сьогодні, яка його організація і на що він спирається, де і як подівся Комінтерн і що таке Комінформбюро. Але ліпше відкласти набік „безумовні істини" „Вестника" та почитати західніх дослідників світового комунізму, от хоч би праці Боркенав чи Рут Фішер, які показують у речових джерельних студіях, як Москва терором і провокаціями завоювала світовий комунізм і його організацію — Комінтерн, перетворивши цей останній на одно із своїх бюр. Автор цих рядків уже довший час досліджує історію українського комунізму у його зв'язку з російським і світовим комунізмом і може поручити мюнхенському інститутові сотні джерел, з яких видно, що українські комуністи теж будували Комінтерн підписували його перші деклярації, боролися за свою організаційну незалежність від РКП(б), за здійснення федералістичної конституції СССР, поборювали українських націоналістів, і саме за це, за свій „світовий комунізм" були знищені Москвою всі доноги, так само, як і інтернаціоналістичне крило в ВКП(б) на чолі з Троцьким.

Але погодьмося з авторами мюнхенського „Вестника", що совєтська Росія не господарює не тільки у світовому комунізмі, а навіть і в СССР. Коли так, то що ж і де ж тоді в працях інституту, наприклад, Україна? Анатолій Міхайловський пише, що це один із „народів Росії". Але більш прецизну відповідь подає доц. А. Поплюйко у статті „Міґрація населення і урбанізація СССР" („Вестник", ч. 2, ст. 70-86); тут центральні українські землі — Харківщину, Київщину, Подніпров'я, Донбас прямо охрещено, як „Юг Росії". (ст. 76). Не дивно, що автор, констатуючи „зменшення на 20-25% українського населення", кінчає свої міркування цинічною фразою: „В Совєтському Союзі виникає проблема стирання національних меж і державноправного перегляду приналежности совєтських громадян до тієї чи іншої національности. В цьо-

(Закінчення на стор. 3-ій)

П. А.

ДЕНЬ БОЖОГО ГНІВУ

(Лист із Лондону)

Події перед Женевською Конференцією і те, що діється на самій Конференції, показують всю трагічну ситуацію, в якій опинилося людство тієї невеликої плянети, непомітної в величезних просторах світу, що називається Земля. Коли історики нашої атомової доби пізніше будуть описувати теперішні події, то прийдуть до одного основного ствердження: людство своїм моральним рівнем і політичним розвитком не доросло до досягнень, здобутих в галузі науки. Тим часом, коли наука дала людям можливість панувати над природою, заглядати в найглибші таємниці матерії і викликати з неї могутні засоби енерґії, люди лишилися в своїх політичних теоріях і в суспільній „філософії" на рівні давніх віків, коли наші далекі предки були обмежені своїми вузькими, провінційними уявленнями і всі проблеми розглядали з висоти сільської дзвіниці.

Перед Женевською Конференцією в лондонськім парляменті промовляв провідник опозиції Клемент Етлі. Він апокаліптичними фарбами змалював жах діяння атомових та водневих бомб і апелював до доброї волі всіх великодержав — не допустити до самознищення людства новою світовою війною.

Етлі згадав Гітлера, як параноїка (божевільного), який, коли б мав атомову або водневу бомбу, то пустив би її в рух, хоч би це привело до руїни цілий світ. „Дипломатія" не дозволила лідерові Партії Праці згадати інших „параноїків", озброєних ленінською „філософією", мовляв, війна між світом „капіталістичним" і світом „комуністичним" є неминуча, і що періоди миру між цими групами держав — це тільки „передишки", в яких противники збирають сили для „останнього і рішучого бою". Недарма комуністична Москва так популяризувала пісню „Єслі завтра война"...

Коли собі уявити вибух і розміри атомової війни, то слід пригадати, що нова зброя перевертає догори дном усі теорії воєнної науки попередніх століть. Війна ударила б насамперед по політичних та промислових центрах воюючих країн, для чого були б ужиті атомові і водневі бомби, перенесені на літаках або далекосяжними ракетовими приладами. В такій країні як Британія, що привозить харчі із-за моря, руїна портів і залізниць привела б до хаосу в буденному житті і до голоду населення. Мільйони трупів і мільйони ранених ще обтяжили б ситуацію здорових. Людність цивілізованих країн опинилася б відразу в умовах печерного життя: без газет, без радіовисилання і без телевізії, без звичного комфорту. Цілі країни були б заражені радіоактивністю, а бактерії, кинуті на ворожу країну, викликали б страшні пошесті.

Уявити собі долю такої малої країни як Естонія, що має коло мільйона населення. Водневі бомби, кинуті на Ленінґрад, не мусять обов'язково впасти там, де хочеться. Отже вони можуть упасти поблизу, на малу країну Естонію. Хоч увесь естонський народ жде з радістю години визволення від московської неволі, але таке „визволення" атомовими бомбами було б кінцем естонської нації, бо вся людність цієї країни тоді б загинула.

Наводимо приклад Естонії для вияснення теперішньої позиції англійського уряду і парляменту супроти проблем, які стоять на Женевській конференції. Вся Британія, від прем'єра і до овечого пастуха у горах Шкотії боїться війни. Правда, в цій країні відповідальні люди знають, що атомової війни не менше бояться і тирани в Кремлі, як і китайський комуністичний уряд. Москва добре розуміє, що для неї поразка у війні була б не тільки воєнною, але й загальною катастрофою. І Ленін і Сталін знали добре, що підвладні не любили їх режиму, а тому вони уникали війни з сильними державами, а нападали тільки на слабших (Україна, Фінляндія, балтійські країни, народи Кавказу і т. д.). Там, де Москва сподівається сильної відсічі, вона стає дуже „чемна". (Напр., у відносинах з Гітлером до 1941 року).

Американський уряд добре знає цю „вдачу" московських тиранів і тому Джан Ф. Доллес поставився прихильно до пропозиції французів — допомогти в Індо-Китаї оборонити твердиню Дієнбієнфу спільними силами демократичних великодержав. Той, хто знає характер московської політики, скаже, що Москва в цю справу не схотіла б умішуватися, щоб не попасти в світовий конфлікт. Але в Лондоні думають інакше: не дати ніякої зачіпки Москві чи її союзникам до вибуху світової війни.

В політиці нема ніколи 100-процентової певности: так, австроуґорський уряд в 1914 році думав не про світову війну, а тільки про „карильну експедицію" проти Сербії. Але той уряд помилився... Ці і подібні приклади з історії відомі провідним людям Британії, і цим пояснюється їх обережність у справі допомоги Франції в боротьбі з комуністами Індо-Китаю. (З малої війни може вийти велика).

Розуміється, війна за панування Франції в далекій азійській колонії теж непопулярна в народі Британії. Англійці не хочуть псувати собі відносин з народами Азії вмішуванням у колоніяльну війну на боці Франції.

Це не значить, що в цім народі переважає страх над розсудком. Ні. Коли б прийшло до світового конфлікту, то давні чесноти Британії виявляться у всій повноті. витривалість, дисциплінованість, рішучість, терпеливість, уміння переносити і найтяжчі поразки в надії на остаточну перемогу. Але Дієнбієнфу — замала причина для бою...

Д-р Володимир Ґалан, б. командант батерії УГА

БОЇ ЗА ЛЬВІВ В 1919 РОЦІ

(1)

Організація армії

Правильна організація Галицької Армії почалась щойно під час облоги Львова. Не зважаючи на безнастанні бої, в дуже невідрадних обставинах, з кінцем лютого 1919 року маємо вже на західньому українському фронті три корпуси українського війська.

Перший корпус зайняв позиції від Сокаля до Брюхович, далі йшов другий корпус так званий осадчий, від Львова аж до Глинної Наварії, а далі на південь аж до Карпат — третій корпус. Найсильнішим був другий корпус, команда якого була в Бібрці, він же мав і найважливіше завдання. Цей другий корпус мав найбільше гармат, але менше кінноти, якою пишались перший і третій корпуси.

Після відступу із Львова наші війська створили три тактичні одиниці: групу Північ (Дубляни), групу Схід (Куровичі) та групу Південь (Старе Село). З цих груп утворено пізніше три корпуси, чи інакше окремі бриґади. Групу Схід перетворено на 4-ту Золочівську бриґаду, і вона зайняла найбільшу частину Львівського поля бою — від Брюхович аж по Винники. В склад бриґади входили чотири курені піхоти, а саме 9, 10, 11 та 12 і четвертий гарматний полк у складі 8 батерій.

Організація Четвертого гарматного полку

З перших українських батерій у Львові створено 4-й гарматний полк УГА під командою старшини з Придніпрянщини, сотника Ляськовського. Адьютантом полку був поручник Володимир Ґалан. Спершу полк мав лише чотири батерії, а саме 1/4 під командою пор. Полянського у Винниках (одна чота в Підбірцях), 2/4 під командою пор. Сорокевича, теж у Винниках, 3/4 в Чижиках (зреорганізована батерія СС) і 4/4 під командою пор. Бучака в Дублянах (одна чота в Брюховичах). Згодом притранспортовано до Винник більше гармат, і з них ми створили дві батерії, приділивши по кілька людей до їх обслуги. Так зорганізовано батерії 5/4, 6/4, 7/4, і 8/4, які розміщено в Прусах, Ляшках Мурованих і Дублянах.

Не зважаючи на щоденні бої на цілому відтинку Львівського фронту, ці батерії перевели повну реорганізацію і на 1 квітня мали потрібне число старшин, гармашів, коней і постачання.

Весь 4-й полк поділено тоді на три групи: групу Північ, під командою сотн. Аптера (до цієї групи призначені батерії в Дублянах і Брюховичах), групу Схід з батеріями в Ляшках Мурованих і Сороках, підчиненими безпосередньо команді полку з осідком у Прусах, і групу Південь під командою пор. Ґалана, з батеріями 1/4, 2/4, 3/4 і 5/4 в Підберіжцях, Винниках і Чижиках. Кожна батерія мала своє призначення і кожної ночі гармати батерії були звернені на головні точки обстрілу, так, що весь терен боїв четвертої бриґади, а головно залізничі шляхи і переходи були вдень і вночі під доглядом гарматних стеж на Чортківській Скелі, Михайлівщині і в Ляшках.

Важливіші цілі призначення були позначені числами: Маєрівка — 18, бровар — 23, касарні біля бровару — 22, стації Лисиничі — 25, коршма в Лисиничах — 26, цвинтар — 3, червоні доми у Кривчицях — 6, горб — 257-33, залізнича будка на дорозі до Борщович — 1 і 2, Знесіння — 32 і т. д.

Бойова лінія під Львовом

Весна 1919 була рання, Вже з кінцем березня стаяв сніг. Але не радісно було в душі вояків. Невдачі біля Судової Вишні і під Городком вказували, що наші сили маліють, а ворог стає сильнішим і перебирає ініціятиву на цілому фронті.

Наші війська переходять у позиційну війну, в оборону. Стрільці почали будувати сильніші й густіші дротяні застави, копати й скріплювати оборонні рови та підготовляти другу оборонну лінію.

Фронт ішов так:

З Пасік до залізничого шляху Львів-Винники біля стації Маєрівки, далі через ліс на Чортківські Скелі до горба 276 перед цвинтарем в Лисиничах. В тому місці був перетятий залізничий шлях Львів-Підбірці. Далі йшла бойова лінія до Сорок вздовж ліска аж до каналу і до горбів, позначених 239 і 227 недалеко лісничівки. Тут усюди були рови й дротяні застави. З уваги на багнистий терен, далі на північ були лише польові застави, а саме — в Сороках біля висоти 237 застава із скорострілом, а друга така ж на західньому кінці Сорок. На захід наші стежі були висунені до Френелівки на висоті 244 і берегом ліска до висоти 266 під Ляшками Мурованими, а далі до Малехова, Михайлівщини і Брюховець.

Ворожа лінія на тому відтинку йшла так:

Від станції Лисиничі до містка на дорозі Лисиничі-Коршма-Кривчиці просто на північ до залізничої будки, далі через височину 257, де лінія звужувалась в напрямі Збоїськ. Віддалення між обома лініями було невелике і тому показатися між лініями вдень було небезпечно. Четверта бриґада мала в запіллі два головні залізничі шляхи, які йшли в двох інших напрямах, а праве крило бриґади в Сороках, Ляшках і Михайлівщині було відрізане від осередку і лівого крила глибоким каналом і багнистою сіножаттю.

Таке розположення бриґади привело унаслідку її розбиття при першому ударі на дві частини, Одна частина, відступаючи на Куровичі, втратила зв'язок з командою бриґади і мусіла створити хвилево нову команду. Артилерія була в кращому положенні, бо всі батерії лівого крила і середини бриґади підлягали групі Південь і тому мали зцентралізовану команду.

Вол. Дорошенко

ЖИТТЬОВИЙ ШЛЯХ ЮРІЯ ТИЩЕНКА-СІРОГО

(3)

Мене дуже кортіло дістати їх для книгозбірні НТШ у Львові, але Сірий надто ними дорожив, щоб з ними розлучитися. Шкодую, що я не поробив тоді з них бібліографічних описів, та й сам їх власник згодом жалкував, що не подарував їх мені для НТШ, бо все те добро безвісти пропало, коли йому довелося несподівано тікати з Києва. Річ у тому, що поліції врешті стало відомо, що „Лаврів" — зовсім не австріяк. А найтрагічніше в цій справі було те, що інформацію про це подала поліції сама дружина Тищенка, що зійшлася з кимсь іншим, чи не з якимось поліцистом... Сталося це в 1913 р., але коли я бував у нього, мені й на думку не спадало, що щось таке може статися. В хаті, здавалося, панувала повна ідилія: гарна молодиця, здоровий, опецькуватий хлопчик, уважливий чоловік — батько творили начебто дружню родину.... Ніякої незгоди не відчувалося.

Але за який рік — 2 січня 1914 р. (нов. ст.) Сірий, щоб не попасти в царську в'язницю, мусів потаємці покинути Київ, сина і все, що придбав був до хати. Всі його рідкі книжки зрадлива жінка десь проґандлювала, і вони загинули безповоротно.

6 січня 1914 р. Покійний їв уже Святу Вечерю у Львові в нашій еміґрантській компанії. Але й цим разом він не схотів лишитися у Львові, а подався до Америки через Париж, де 15 січня здибався зі своїми друзями — Винниченком і Юркевичем.

28 лютого 1914 р. виїхав Сірий до ЗДА, в Джерзі Сити, де став на працю в „Просвіті" й „Свободі", як про це сам оповів у своєму спогаді — „Я вже був в Америці" (див. Ювілейний Альманах „Свободи", 1953).

Але й тут довго не всидів. Взявши відустку, подався в червні 1914 р. на Україну. Їхав знову через Париж, де знову зустрінувся з Винниченком і Юркевичем. Звідтіля на пашпорт свого паризького приятеля, болгарського офіцера Дюльґерова виїхав до Росії. По дорозі спинився коротко в Петербурзі, а потім поїхав до Харкова. На думці було відвідати Україну й, поладнавши різні справи, вернутися на свою посаду до ЗДА. Та тут несподівано вибухла війна, яка скоро прибрала розміри світового катаклізму. Границю російський уряд щільно замкнув і з Росії ніяк було вимкнутися та ще з пашпортом громадянина держави, що тримала з ворогами Росії. Але й жити на цей пашпорт було небезпечно. Якийсь час Тищенко жив нелеґально на хуторі під Харковом у одного українця (Павлова). Звідси, як про це оповідає він у згаданих вище спогадах про Винниченка, наїздив до Винниченка, який тоді нелеґально „проживав у Москві.

Винниченко через партійні зв'язки добув собі й Сірому леґальні пашпорти на прізвища людей, що жили на Україні.

В Москві пробув Покійний якийсь час, поки не скінчив друкувати там 9-тий том „Творів" Винниченка, а потім вернувся до Харкова. Тут — під ім'ям козака Гараха — займався партійною роботою. Між іншим, разом з іншими товаришами випустив 1-ше число українського соціял-демократичного часопису „Слово" (25 жовтня 1915 р.) — далі видавання „Слова" цензура заборонила, — брав участь у партійній конференції в Катеринославі і врешті на донос провокатора, що теж був присутній на цій конференції, попав під замок: уночі проти 16 січня 1916 р. його арештує царська поліція і завдає до в'язниці. Сірий сидить спочатку в Харкові, а опісля перевозять його до Одеси, де в жовтні 1916 р. відбувається над ним суд, який кінчається щасливо — його виправдують, але зате беруть до війська. У війську служить він до серпня 1917 р., а потім оселюється в Києві й далі веде видавництво „Дзвін", розбудовує його й утворює при ньому окремий відділ шкільних підручників — „Рідна Школа", за редакцією С. Русової, С. Черкасенка та І. Чепіги.

В Києві живе Тищенко в свому колишньому мешканні в будинку М. Грушевського. І знову тратить тут усе новонабуте добро, коли в лютому 1918 р. цей будинок знищив Муравйов запальними бомбами. Ще перед цією катастрофою замурував був Тищенко в стіні свого мешкання, як сам мені оповідав, трохи золотих царських грошей (так зв. „імперіялів"), — тоді багато хто таке робив, баячися бандитів, або конфіскати при зміні влади. Розуміється, ці гроші пропали, бо неможливо було їх дістати з височенного муру, що залишився від будинку.

В червні 1918 р., користаючи з виїзду до Відня Вячеслава Липинського, що його призначив гетьман послом при австрійськім уряді, виїздить разом із його посольством до Наддунайської столиці друкувати видання „Дзвону" й шкільні ідручники для „Рідної Школи". Крім підручників - читанок Черкасенка, аритметики — Чепіги тощо, видав тут Сірий 11 томів „Творів" Винниченка, його ж тритомову історію української революції — „Відродження Нації" та п'єсу „Між двох сил", твори С. Черкасенка, свої „Новелі" — бо поприч інше був він ще й новеліст! — та багато чого іншого, про що згадує у своїх споминах про „Дзвін" в „Укр. Бібліотечних Вістях". Але через большевицьку окупацію не вдалося все це добро перевезти на Україну. Тільки частину, що застрягла була на польсько-українському кордоні, пощастило „Дніпросоюзові" вивезти далі на схід. Чимало сконсумували західньо-українські землі, що опинилися під польською окупацією. Трошки пішло до Канади й Америки, а решту сконсумували аж наші „остарбайтери" за другої світової війни. Справді, габеант суа фата лібеллі!

(Продовження буде).

МОСКОВСЬКЕ ТУМАНОПУСКАТЕЛЬСТВО

(Закінчення зі стор. 2)

му питанні совєтський уряд відстає від життя" (ст. 77, 78, підкр. моє — Ю. Л.). Це вже похоже більше на консультацію, і то занадто поспішливу, ніж на дослід. Очевидно винищення голодом, терором, населення не може бути трактоване в „Вестнику", як вияв національної політики Совєтської Росії супроти України, бо в програмі дослідів, як її виклав згаданий раніше проф. К. Лагодін, об'єкти вивчення національного питання зводиться лише до „проявів націоналістичного ухилу в ділянці науки, літератури, мистецтва" (ч. 3, ст. 7). Відомо, що так ставляться питання з кінця 30-х років і в Москві. Так само автори „Вестника" не відштовхуються від уставлених в останні 15 років у Москві звичаїв замовчувати національний резистанс неросійських народів. Чимало, напр., є у „Вестнику" про останню світову війну, але масове пораженство у цій війні, виявлене українцями, білорусами, тюркськими й кавказькими народами здебільша не висвітлені як слід.

Третя ділянка, яку вперто обминає „Вестник" — це вияснення ґенези й природи російсько-совєтського тоталітаризму і зв'язаного з ним централізму та бюрократизму. Раз-у-раз підходять до цього питання автори „Вестника", але ні разу ніхто з них не зачепив явища боротьби доцентрових і відцентрових сил в СССР та ґенетичного зв'язку цієї боротьби з подібними явищами в царській імперії, з віковим московським автократизмом, централізмом, бюрократичним, з нахилом до удержавлення всіх суспільних процесів, з віковою відсутністю в російській імперії елементарної політичної і національної свободи. Якби праці інституту відповідали його назві („історія СССР"), то в товстих фоліянтах „Вестника" знайшлося б місце для неросійських комуністів СССР з російським большевизмом. В цьому зударі рішалось, чи буде СССР тотально-централістичною державою. Джерел для висвітлення цих явищ є досить, напр., стенограми з'їздів партії, совєтів, сесій ЦВК СССР за 1923-29 роки дають досить матеріялу про фактичний бльок неросійських республік СССР, скерований проти російсько-совєтського імперіялізму й централізму. В результаті цієї боротьби нацкомпартії СССР були здесятковані, а їхня окрема історіографія з середини 30-х років заборонена. (Цей останній факт обходить мовчанкою Г. Штакельберґ у своїй праці про історичні концепції в СССР, „Вестник", ч. 2). Історія боротьби централістичних і децентралістичних сил у СССР дуже важлива для розуміння сучасних явищ в СССР, де саме нині вона стала актуальною у зв'язку з ростом національних настроїв у неросійських республіках та з тими недомаганнями, які виявив російський бюрократичний централізм на всіх ділянках життя.

Ґенеза російсько-совєтського тоталітаризму і функціонування його бюрократично-централістичної системи не можуть бути вияснені без історичного тла російської імперії. Недарма російські большевики нині стараються прикрасити те своє російське історичне тло. І тут знов автори „Вестника" впадають в іґнорацію дійсности. В цікавій і ґрунтовій статті Г. Штакельберґа „Відображення політики СССР у зміні совєтських історичних концепцій" (ч. 2, ст. 34-53) між іншим згадано, як Москва покарала тих істориків, що, як от Покровський, на підставі марксизму й ідеології світового комунізму, вважали злом факт завоювання і поневолення Росією неросійських народів. Спершу термін „зло" наказано перемінити на „менше зло", а потім на „абсолютне добро". Цей разючий факт офіційного прославлювання вікового російського імперіялізму Штакельберґ слідом за іншим дослідником пояснює тим, що в большевиків теорія „абсолютного добра" є „не виправданням російського минулого, а виправданням большевицького майбутнього" (ст. 44, 45). Ця наївна формулка показує, з яким завзяттям дослідники з мюнхенського інституту заперечують незаперечний зв'язок між Росією царською і Росією совєтською, пересмність традиційного російського імперіялізму в усіх його формах. І дитині ясно, що, напр. випалювання аулів і лісів царською армією при завоюванні Кавказу в XIX столітті було початком того кінця, який принесла совєтська Росія балкарам, чеченцям, інгушам в 40-х роках XX століття.

І дитині ясно, чому боротьба гетьмана Мазепи за волю України чи Шаміля за волю Кавказу не служить нині російським большевикам для „виправдування їхнього майбутнього", тоді як боротьба Миколи I та всіх московських царів прекрасно до цього надається.

Вісім товстих томів „Вестника" містять 178 різних матеріялів, з них про Україну лише 3 менші статті й нотатки, про жидів 6, про Білорусь 1 та про інші нації СССР — 5. „Вестник" провадить хроніку подій в СССР, яка нотує присвоєння звання героя соціялістичної праці свинарці з Ровенського району, але не нотує обрання Павла Тичини на голову Верховного Совєту Української ССР, чи офіційний засуд русифікації високого шкільництва в західних областях України. Без усякого сумніву кожен провідний часопис ЗДА, Англії чи Франції подає більше речових інформацій про Україну, ніж усі видання мюнхенського інституту.

В ч. 2 „Вестника" на ст. 216 позитивно наведена думка одного видатного російського еміґраційного діяча, який, відвідавши інститут і ознайомившись на місці з його роботою, задоволено назвав його „одним із центрів культурно-політичного життя російського закордоння". Це дуже слушна оцінка. Але ж при чому тут „історія СССР" і ті неросійські вчені - еміґранти, яких запрошується до інституту, з умовою „покинути на порозі інституту . . . свої національні тенденції"?

Нам пригадується з історії СССР і ВКП(б) такий випадок. З грудня 1922 року по грудень 1925 року між російськими і неросійськими комуністами в ССР точилася запекла боротьба за реорганізацію РКП на таких приблизно основах, як і СССР. Кінчилась ця боротьба тим, що РКП була перейменована на ВКП. Але при тому сталася одна дивна річ: у складі ВКП були компартії всіх національних ресурсів (КПбУ і т. д.), крім компартії російської республіки (РСФСР). Російські комуністи зникли, РКП зникла. І так нема їх в СССР і посьогодні. Є компартія України, Білоруси, Грузії і т. д., але нема компартії Росії. І якраз з того часу, як російські комуністи заховались за всесоюзним шильдом, відновили вони свій розбійницький похід проти України та інших поневолених в СССР народів, вигубивши мільйони українців, тюрків і т. д.

Ми категорично проти того, щоб мішати російський комунізм із російським народом, який сам стогне під ярмом російського комунізму. Але саме тому треба викрити містифікацію і туманопускательство російського комунізму, щоб можна було відрізнити російський народ від російського комунізму. Мюнхенський інститут цього не хоче робити. У всіх його працях не знайдете ви російського комунізму. І тому не дивно, коли дехто сприймає це надто гостро, як пряме продовження старої кремлівської містифікації. Пора, нарешті, російським еміґраційним дослідникам комунізму покинути московське туманопускательство і взятися за вивчення свого російського націонал - большевизму і його ролі у світовому комунізмі, розкрити його хижацько-імперіялістичне обличчя, заховане під масками „всесоюзности" та комуністичного інтернаціоналізму. Кожна нація, у згоді із старим добрим звичаєм, мусить перша брати відповідальність боротьби з власними хворобами, в тому числі й з комунізмом у її середовищі, а не кивати на Го-Чін-Міна, який, на жаль, ще не мав нагоди випробувати на власній шкурі стверджуваний „Вестником" „інтернаціоналізм" російського большевизму.

А українським ученим, перш ніж переступати поріг мюнхенського інституту, треба публічно оцінити його дотеперішню працю, інакше вони беруть на себе співвідповідальність за неї.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Маямі, Фла.

Концерт української піяністки.

4-го квітня ц. р. відбувся влаштований Маямським відділом Музичного Клюбу Америки (Мюзишен'з Клаб оф Амеріка) концерт піяністки Наталії Ляхович - Климкевич. Президент клюбу, д-р Верта Фостер, б. декан Маямського університету, відкрила концерт, звернула увагу на це, що деякі твори з української фортепіянової літератури виконуються по раз перший в Америці та відмітила корисну для пропаґанди української музики діяльність концертантки, яка по численних виступах в музичних центрах Европи присвятилася тепер цій справі від двох років на Фляриді. В програму концерту ввійшли: Італійський Концерт І. С. Баха, Фантазія ц-моль Моцарта, Ададжіо з фортепіянного концерту американського композитора Гюґо (перше випровадження), 12-та Рапсодія та Угорська Фантазія Ліста. З української музики ввійшли в програму твори Барвінського, Косенка та Н. Нижанківського. Партія другого фортепіяну для концерту Гюґо та Фантазії Ліста спочивала в руках д-ра Романа О. Климкевича. Численно зібрана публіка виявила помітне зацікавлення творами українських композиторів і сердечність, з якою вона прийняла українську піяністку, свідчила про високий мистецький рівень концерту. Три маямські щоденники та один тижневик присвятили свою увагу цьому концертові та всі зазначили українську національність піяністки.

Учасник.

Ню Гейвен, Конн.

Передконвенційні збори делеґатів УНС.

Управа стейтової організації Відділів УНС на стейт Конект. скликала на неділю 2-го травня б. р. делеґатів поодиноких відділів з Конект., щоби спільно обговорити деякі питання, що їх належало б порушити на майбутній конвенції. На збори прибуло 18 делеґатів. Наради відкрив короткою промовою голова Стейтової організації Відділів УНС Іван Телюк, вітаючи головного секретаря УНС Г. Германа та голову стейтової організації УКК д-ра В. Небелюка і всіх присутніх делеґатів. — З черги д-р В. Небелюк зложив привіт від стейтової організації УКК, підкреслюючи великі заслуги УНС для української спільноти та бажаючи присутнім делеґатам якнайкращих успіхів у праці. Відтак головний секретар Г. Герман передав привіти від головного уряду та порушив деякі справи, що будуть предметом нарад на 23 конвенції. — Опісля приступлено до обговорення питань, що їх частинно приготовили делеґати 277 Відділу з Гартфорду і тих, що підносили присутні на нарадах делеґати. — Належить підкреслити, що над порушеними питаннями провадилася дискусія надзвичайно речево і хоч хвилями дещо може і гарячо — то все лише під кутом якнайкращого дальшого розвою і добра організації. До повного успіху нарад причинився в великій мірі голова зборів Іван Телюк, що своїм спокоєм, тактом і речевістю зумів удержати дискусію у властивих рямцях. По обговоренні порушених питань схвалено проєкт резолюцій, який приготовила вибрана на початку нарад комісія в особах дел. Романа Романишина, Михайла Галькевича і Володимира Стасюка. Резолюції ті переслано Головному Урядові для порушення їх під час нарад на конвенції. — Ухвалено також проєкти, щоб Стейтова Організація Відділів УНС улаштувала в дні 15 серпня б. р. Стейтове Ювілейне Свято з нагоди 60-ліття заложення УНС. По замкненні нарад головою зборів запрошено делеґатів на скромну перекуску, приготовану делеґатами 414 відділу, а зокрема П. С. Березицького. Слід підчеркнути, що скликання нарад було дуже здоровою думкою, бо це дало нагоду і можність делеґатам взаємно запізнатися й обмінятися думками відносно справ, які будуть порушені на конвенції.

Прес. реф. д-р В. П-р.

Ню Кесел, Па.

Шевченківські Роковини.

Українська громада в Ню Кесел відсвяткувала пам'ять Тараса Шевченка, дня 11 квітня ц. р. Свято відкрив коротким вступним словом о. Іван Кобат, хор з парафії о. Василя Олійника, Йонґставн, Огайо, відспівав „Заповіт" — муз. Вербицького, „Молитву за Україну" муз. Лисенка, „Учітеся брати мої" — Котка, „На роковини Шевченка", „Думи мої", Воробкевича. Диригент Федір Тимінський віддеклямував „Мені однаково". Панна З. Качура „Розрийту могилу", а п. Михайло Вальковець „Минули літа молодії".

Святочний реферат виголосив інж. Микола Чепак з Ворен, Огайо. Гарно виконана програма, велике число присутніх на залі робили миле враження. Після концерту, на заклик о. Василя Дякова, присутні зложили 39 долярів на УКК.

І. К-т.

Український Літературно-Мистецький Клюб
Ню Йорк 149 2-га Ев.

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 14-го травня, відбудеться вечір, присвячений творчості Миколи Хвильового, у 21-шу річницю його смерти. Вступне слово скаже М. Подоляк. Доповідь про Хвильового виголосить Євген Маланюк. Твори Хвильового читатимуть Олімпія Добровольська і Йосип Гірняк. У мистецькій програмі виступлять: піяністка Дарія Гординська - Каранович та співачка Ганна Шерей, якій акомпаніюватиме п-на Леся Вахнянин. Початок о год. 8-мій ввечері.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові!

Вступайте в члени У. Н СОЮЗУ!

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

ЧОРНОМОРСЬКА КОМІСІЯ

Українська Вільна Академія Наук у ЗДА ухвалила заснувати спеціяльну „Чорноморську Комісію" для всестороннього науково-дослідчого вивчення проблем Чорного моря й доручила проф. О. Оглоблинові очолити згадану Комісію. Секретарем Комісії став інж. економіст Л. Биковський, член-кореспондент УВАН у ЗДА.

Після відповідних підготовчих заходів, дня 7 березня 1954 року відбулось в Ню Йорку перше інавґураційне засідання Чорноморської Комісії. Голова Комісії проф. О. Оглоблин сказав вступне слово. Доповідач спершу подав хронологічний перегляд ролі Чорного моря в історії України. Він згадав головніші події, починаючи від античних часів до останньої — прилучення Криму до України в 1954 році. „Скільки тут ще проблем — сказав доповідач, — скільки важливих і цікавих питань для дослідника! Але ж це тільки частина, один лише аспект широкої, світового значення, чорноморської проблеми".

Далі проф. О. Оглоблин зупинився на проблематиці чорноморських і південно-українських студій. Тут він накреслив розвій пінтознавства також від найдавніших — античних часів аж до нашої доби. Докладніше доповідач спинився на понтознавчих дослідах у XIX і XX ст. ст. Послідовно, за бігом часу, реферував про чорноморські думки П. Куліша, описав заслуги на полі чорноморських студій „Одеського Товариства Історії та Древностей". Проф. О. Оглоблин говорив про дорібок Катеринославської та Таврівської Архівних Комісій. За совєтських часів на цьому полі виступало в 1920-х рр. „Одеське Наукове Товариство", великі заслуги були проф. М. Слабченка. У Києві відповідні студії провадились в УВАН (праці акад. А. Кримського, збірник „Студії з Криму"). З приїздом акад. М. Грушевського при УВАН була заснована „Комісія Полудневої України" для опрацювання цих питань. Комісія виготовила до друку відповідний збірник з цінними матеріялами, який, хоч був видрукований, але на жаль, світу не побачив. У Харкові під той час діяла „Українська Асоціяція Сходознавства", що видавала свій орган „Східній Світ". Незабаром і вона була ліквідована... Останньою установою на підсовєтській Україні, що провадила науково-дослідчу роботу в царині чорноморських студій — була „Комісія Дніпрельстану" при ВУАН. Врешті, увесь цей науково-дослідчий рух на Україні під тиском совєтського окупаційного режиму зовсім завмер.

На еміґрації від 1940 року почав діяти Український Чорноморський Інститут. В кінці 1953 року заснувався при Українському Вільному Університеті в Мюнхені „Інститут Дослідження Чорноморських проблем", що проєктує видати „Чорноморський Збірник". Дальшим розвитком справи чорноморських студій слід вважати заснування „Чорноморської Комісії УВАН у ЗДА".

Другий доповідач інженер-економіст Л. Биковський подав дані про „Український Чорноморський Інститут", поінформував про причини повстання цієї науково-дослідчої установи, умови її заснування, подав програму її діяльности та звітував про розвій праці Інституту в 1940-1949 рр., про членство і видані публікації. Поруч з існуючим Українським Чорноморським Інститутом, засновуються тепер ще й інші науково-дослідчі установи, що ставлять собі ціллю чорноморської студії. До таких відноситься заснована тепер Чорноморська Комісія УВАН у ЗДА. „Сподіваємось, що їй вдасться вчасом зробити також поважний вклад в розроблення понтознавства" — закінчив цими словами свою доповідь Л. Биковський.

По закінченні обох доповідів відбулось обговорення матеріялу в програмовому і організаційному напрямках, в якому взяли участь пп. В. Степанківський, І. Світ, В. Трембіцький та ін. Прочитано надіслані побажання проф. М. Міллера і д-ра Т. Олесіюка.

У кінцевому слові проф. О. Оглоблин підкреслив вагу порушених питань і запевнив, що вони будуть взяті під увагу у праці Чорноморської Комісії.

ТАЄМНИЦЯ МЕТЕОРНОГО КРАТЕРУ В КАНАДІ

В метеорному кратері Унґава (Півн. Квебек) зловили живу рибу з породи тих, які жили приблизно 100,000 років тому. Опис тієї риби подав недавно в Оттаві д-р Дж. М. Герісон — працівник міністерства гірництва. Він належав до еспедиції, яка минулого літа провела 5 днів на березі того кратеру, що є широкий на 11,500 стіп (майже на дві милі). Кратер цей запримічено вперше з літака 1949 р. Перші дані про його існування подав Кен В. Мек Теґарт, репортер щоденника „Глоб енд Мейл", який був єдиним представником преси в складі наукової експедиції ,що вибралася в серпні 1950 р. для його прослідження; до речі, Мек Теґарт допоміг зібрати фонди на цю експедицію.

На погляд д-ра Герісона, є докази на твердження, що метеор, який вирив кратер Унґава, впав на землю 100,000 до 200,000 років тому. Льодовик, який розтанув у поледнїй добі, залишив у тому кратері озеро на 9,000 стіп завдовжки. У тому озері опинилася безвихідно і напів голодуючи червона арктична форель прадавнього роду (форель належить до родини пстругів). На щастя в кратерному озері залишилося стільки поживи, що ця риба якось перетривала. Д-р Герісон зловив одну із них і ствердив, що внаслідок невистачальної кількости поживи вона не має нормальної будови костей і м'яса звичайної риби.

Він викопав невеличку яму в замерзлому ґрунті і там заховав цю рибу для пізніших ляборатоpних дослідів. Одначе коли згодом відкопав її, то знайшов там тільки її голову.

Д-р Герісон твердить, що метеор, який вирив кратер Унґава, мусів мати 800 стіп у промірі; тобто був багато разів більший як відомий сибірський метеор, що впавши на Сибірі 1908 р., звалив дерева у віддалі 25 миль довкруги.

„Канадійська Сцена".

ФУТБОЛЬНІ ВИСЛІДИ останньої неділі:

Chelsea (London) — Fortuna (Duesseldolf)	3:2
Чаша Нац. Ліґи Ню Йорк:	
У.С.К. Ню Йорк — Paterson Dovers	2:5
Gjoa — Yonkers Amercans	4:0
Danish A.C. — Swedish F.C.	3:2
Ліґа Стейну Ню Джерзі:	
Entre Nous—Polish Falcons A	1:0
Iberia — Paterson Indep.	6:1

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

AMBRIDGE, PA. — The monthly meeting of the St. Basil Branch 161 will be held Saturday, May 15, 1954 at 7:00 P.M. All members urged to attend this very important meeting. — Charles Koodrich, Rec. Sec'y.

АНСОНІЯ, КОНН. — Т-во А. Бончевського, відд. 10, повідомляє всіх членів, що збори відбудуться в неділю, 16-го травня, зараз по Службі Божій в залі парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на збори. Пригадується всім членам, щоби платили свої вкладки на час і не наражувались на суспенду. — М. Хома, предс.; В. Глива, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Б-во св. Арх. Михаїла, відд. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го травня, в парафіяльній залі, 803 Фронт вул., в 2-ій год. попол. Просимо членів прийти на час та вирівняти свої вкладки, в противнім разі будуть суспендовані. — І. Зазворський, предс.; Г. Біленкий, кас.; І. Федорак, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — місячні збори Б-ва св. Василія відд. 339, відбудуться в суботу, 15-го травня, о год. 7-ій веч., в домі громади на Лавренц вул. Проситься всіх членів місцевих і позамісцевих бути присутніми і вирівняти залеглі вкладки, щоб не бути суспендованим. — О. Вузай, предс.; В. Мущинка, кас.; А. Хромяк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори 117 відд., Запорізька Січ, відбудуться в суботу, 15. травня, о год. 8-ій веч., в домівці при 33 Е. 7ма вул. (II. пов.). Всіх членів просимо явитися точно. — С. Кучма, предс.; М. Корчинський, кас.; В. Калина, ф. секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Тов. Український Клюб Поступовий, від. 70, повідомляє місцевих і позамісцевих членів, що місячні збори відбудуться в середу, 12 травня в У. Н. Домі при Фліт вул., о год. 7.30 ввечері. Кожний член повинен прийти на збори і заплатити свою вкладку. Довгуючі члени хай не затягають довгу по кілька місяців і на цих зборах вирівняють свої вкладки, інакше будуть суспендовані.— ЗаУряд: П. Костик, предс.; Ів. Патуляк, кас.; В. Кушнір, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.—Т-во Запорозька Січ, відд. 155, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в п'ятницю, 14. травня, о год. 7. веч., в залі Народ. Дому. Тому, що це вже останні передконвенційні збори, проситься членів прибути та подати свої завваги делеґатам. Рівнож пригадується всім тим членам, які закупили білети на 60-літній Ювілейний Концерт У. Н. Союзу, що 16. травня бос буде перед 1-ою годиною коло Народного Дому. Тому всіх, які поїдуть босом, проситься перед 1. годиною бути коло Нар. Дому. — М. Чумер, секр.

ГАМТРЕМК, МІШ. — Подається до відома членам 94 відд. ім. М. Шашкевича, що 1. травня на надзвичайних зборах 94 відд. усунено фін. секр. п. М. Прихітка й вибрано В. Ворискевича фін. секр. 94 відд. Адреса: Wolodymyr Boryskewycz, 239 Worcester, Detroit 3, Mich. Tel. TU 3-9891. — Управа.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Відділ 397 повідомляє своїх членів, що побір складок буде в суботу, 15. квітня від год. 7:30 до 8:30 вечером і в неділю від 12 до 2-ої пополудні. — М. Субтельний, гол.; О. Штогрин, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Т-ва ім. Т. Шевченка відділ 252 відбудуться в неділю, 16-го травня о год. 12-ій в полудне, в залі при 2250 В. Кортез вул. — Когут, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Б-ва св. Петра і Павла, відд. 220 відбудуться в суботу, 15-го травня, о год. 7:30 веч., в парафіяльній залі 4950 S. Paulina St. Проситься всіх членів явитись. Будуть важні справи до вирішення, довгуючі члени якщо не заплатять своїх довгів будуть суспендовані. — Г. Гарасим, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори С-ва Благовіщення відд. 125 відбудуться в неділю, 16-го травня, о год. 1-ій попол., в „Союзовім Домі" при 845 N. Western Ave. Проситься членів вплачувати свої членські вкладки на час. — І. Подола, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Збори Б-ва св. о. Николая відд. 106 відбудуться в неділю, 16-го травня в домі відділів УНС, 843 North Western Ave., о год. 12-ій вполудне. Просимо всіх членів прибути на збори і заплатити свою належитість. Довгуючі члени що були суспендовані в місяці лютім і березні, як не прибудуть на збори і не вирівняють свої довги, мусять бути виключені з організації УНСоюзу. — Н. Гуль, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацьків, секр.

ВОТЕРВЛІТ, Н. Й. — Б-во св. о. Николая, відд. 13, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, о год. 2-ій попол. в залі українського клюбу, 402 — 25 St. Проситься членів прибути на ці збори бо маємо надзвичайно важну справу до полагодження, як також буде вибір комітету до пікніку. Пригадується всім членам вирівнювати кожного місяця вкладки до Братства і до УНСоюзу. — А. Урбан, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16-го травня, точно в 3:30 год. пополудні, в укр. залі. Просимо всіх членів бути на зборах, бо буде вибір нового касієра. — Д. Мушастий, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.—Т-во Укр. Січ, відд. 170, повідомляє, що збори відбудуться 16-го травня, о год. 6. веч., в У. Н. Домі, 183 Fleet St. Пригадуємо членам, які отримали повідомлення, щоб виконали свої обов'язки, щоб за ними не ходити по зборах. — П. Мелень, предс.; І. Грабар, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, відд. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. травня, в церковній залі при Філмор і Онейда вул., зараз по спів. Сл. Божій. Урядники полагоджують також справи і в четверту неділю в згаданий час і залі. Проситься усіх членів вплачувати свої вкладки і не наражуватись на суспенду. Суспендовані члени, які вирівняють свій довг, будуть прийняті наново. Просимо зголошувати своїх знайомих в ряди УНоюзу. — І. Була, гол.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Т-во ім. М. Грушевського, відд. 219, повідомляє своїх членів, що чергові місячні збори відбудуться в суботу, 15-го травня, о год. 7:30 веч., в церковній залі, 675 South 19th St. Просимо всіх членів явитися на збори, бо маємо важні справи по полагодження. — Уряд.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Т-во ім. І. Франка, відд. 83, повідомляє своїх членів, що місячні звичайні збори відбудуться в суботу, 15. травня, о год. 7-ій веч., в домі Т-ва У. А. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Проситься членів прибути та вирівняти свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. о. Николая, відд. 5, відбудуться в суботу,. 15. травня, о год. 7:30 веч., в залі У. Д. Гор. Клюбу, 25-06 — 31 вул. Проситься всіх членів і членкиць прийти на збори, бо є важні справи до рішення. Просимо всіх українців, які ще не є членами У. Н. Союзу, прийти і вписатися в члени. Довгуючих членів напоминається вирівняти свої залеглости. — М. Ливицький, предс.; Г. Василик, кас.; П. Варнич, секр.

✝

МИХАЙЛО ГРИНИШИН, РЕНІСОН, член Укр. Зап. Т-ва Дністер, відд. 361 УНСоюзу в Ню Йорку, помер 14. квітня 1954 р. Покійний родився 1889 р. в селі Гаврилівка, пов. Надвірна, Зах. Україна. Полишив в смутку дружину Каролину, дочок заміжних Елсн, Емілію і двох внуків. Похорон відбувся 17. квітня. — В. Й. П.!

Уряд.

АНАСТАЗІЯ КАМІНСЬКА, членкиня Укр. Зап. Т-ва Дністер, відд. 361 УНС, померла 21. квітня 1954 р. Покійна родилась 1892 р. в селі Холовичі, пов. Перемишль, Західна Україна. Своєю щедрістю Покійна була улюблена між українським громадянством. Полишила в смутку мужа Івана. Похорон відбувся 24-го квітня. — В. Їй П.!

Уряд.

ПЕТРО ТИМЧИК, довголітній член і один з основателів відділу ч. 63 УНС у Форд Сиіі, Па., помер 29. квітня 1954 р. у 81-ім році життя. Покійний походив з с. Бичок, пов. Сянік, Галичина. Приїхав до Америки в 1900 році, а до УНС вступив у 1902. Оставив у смутку двох синів, Петра і Франка, дочку Марію, 4 внуків і 1 правнука. Похорон відбувся 2. травня з української греко-катол. церкви св. Марії у Форд Сиіі, Па. — В. Й. П.!

Секретар.

В першу річницю смерти
проф. ВАСИЛЯ РАТИЧА
Найдорожчого Мужа, Батька й Дідуся
відправиться В СУБОТУ, 15. ТРАВНЯ 1954 від 10. год. ранку в гр.-катол. церкві в Ню Бронсвіку при вул. Плам 66
Заупокійна Служба Божа з Панахидою
а опісля посвячення нагробника на катол. кладовищі св. Петра.
До участи в цих Поминках запрошуємо Родину, Приятелів і Знайомих.
АННА РАТИЧ з Рідньою.

ТАРЗАН, ч. 3274. Коротка перерва.

Коли Тарзан зійшов з арени, до нього звернувся молодий старшина. — Я Ґемнон, — посміхнувся він. — Я маю завести вас до мого мешкання, а пізніше до королеви.

— Вам будуть приємні купіль, добрі харчі і відпочинок, — сказав Ґемнон.

— Купіль і харчі — так, — завважав Тарзан, — але відпочинок? — я не змучений.

— Ви повинні бути змучені після того, що доконали, — сказав Ґемнон. — Але перед вами щось більше. Ви бачитимете Немону. Чи ви забули?